

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Evropský technologický institut

KOM(2006) 604 v konečném znění/2 – 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

Dne 20. prosince 2006 se Rada, v souladu s čl. 157 odst. 3 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Dne předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana PEZZINIHO hlavním zpravodajem na 434. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. března 2007 (jednání ze dne 14. března 2007), a přijal následující stanovisko 93 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Nejlepší vědecké a technické výsledky a jejich přeměna v konkurenceschopnou ekonomickou sílu jsou rozhodujícími předpoklady pro zajištění naší budoucnosti (například v souvislosti s nanotechnologiemi, informační společností, energetikou a otázkami klimatu), pro udržení a zlepšení naší současné pozice v globálním prostředí a pro neohrožení evropského sociálního modelu, nýbrž jeho rozvíjení.

1.2 Výbor vždy kladně hodnotil veškerou činnost směřující k:

- posílení inovační kapacity Společenství a členských států,
- podporování integrovaného přístupu k trojúhelníku znalostí ⁽¹⁾,
- upevňování vztahů mezi akademickou obcí a podniky,
- podporování úsilí zaměřeného na poskytování podnětů pro výzkum a inovace,
- rozšíření partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a technologického rozvoje,
- zlepšení přístupu malých a středních podniků k novým znalostem.

1.3 EHSV důrazně a s přesvědčením podporuje myšlenku vytvořit nástroj jako Evropský technologický institut (ETI), jehož účelem bude přispívat k rozvoji kvalitního vzdělávání, inovací a výzkumu podporou spolupráce a integrace mezi evropskými špičkovými středisky v oblasti průmyslu, vysokého školství a vědy.

1.4 Výbor zdůrazňuje, že je důležité, aby byl ETI rozvíjen v souladu se svým právním základem, který je obzvláště zaměřen na „urychlené přizpůsobování průmyslu strukturálním změnám, podporu vytváření prostředí příznivého pro rozvoj

podnikání v rámci Společenství, zejména malých a středních podniků, podporu prostředí příznivého pro spolupráci mezi podniky, podporu dokonalejšího využívání průmyslového potenciálu v oblasti inovace, výzkumu a technologického rozvoje“ ⁽²⁾.

1.5 Aby byl však tento nový integrovaný nástroj znalostí, výzkumu a inovací úspěšný, musí se podle Výboru vyznačovat a odlišovat od jiných stávajících integrovaných nástrojů Společenství jako například evropských technologických platform, společných evropských iniciativ, evropských sítí vynikajících výsledků, integrovaných projektů nebo vyspělých evropských struktur magisterského studia ⁽³⁾.

1.6 Výbor si je vědom skutečnosti, že by nebylo vhodné vytvářet prosté paralely mezi budoucím ETI a institutem jako Massachusetts Institute of Technology (MIT) v USA, neboť Massachusetts Institute of Technology nikdy nebyl federálním projektem excelence, ale vynikající univerzitou, která se vyznačuje existencí dozorčí rady (MIT corporation), jíž je nápomocna investiční společnost (investment management company). Avšak úspěch institucí jako MIT dokazuje, že excelence je výsledkem evolučního procesu založeného na správných zásadách a dostatečné podpoře.

1.7 Výbor se však domnívá, že chce-li být budoucí ETI „dobrou investicí“ a „světovou špičkou“, čili chce-li být referenčním modelem a evropským symbolem excelence, musí být něčím víc, než pouhým integrátorem zdrojů.

1.8 Za tímto účelem musí jeho forma, struktura a členění zcela a soudržně splňovat účely stanovené Smlouvou, které představují jeho základní právní základ, ale také rozvíjet kulturu schopností a excelence zaměřenou na vědu a techniku, která bude přitahovat nejlepší studenty a vzdělávat nejlepší vědce a inženýry. To je předpokladem vytváření nových znalostí a neustálých inovací.

⁽¹⁾ Vytvářet znalosti pomocí výzkumu, šířit je pomocí vzdělávání a uplatňovat je pomocí inovací.

⁽²⁾ Viz článek 157 Smlouvy o ES, která je právním základem návrhu Komise.

⁽³⁾ Viz například magisterské studium EMM-Nano (Erasmus Mundus Master of Nanoscience and Nanotechnology), www.emm-nano.org.

1.9 Podle Výboru je rovněž důležité nezastavit se u myšlenky „vlajkové lodi znalostí s mezinárodní prestiží“⁽⁴⁾, ale naopak je k vytvoření značky vynikajících výsledků, kterými se vyznačují jednotlivé znalostní a inovační komunity, zapotřebí vytrvalosti všech zúčastněných subjektů, má-li být dosaženo konkrétních výsledků, které by měly dopad na trh:

- pokud jde o přenos znalostí a výsledků výzkumu do skutečných inovací trhu,
- díky zakládání nových podniků s vedoucím postavením v hospodářské soutěži,
- přilákáním a vzděláváním expertů mezinárodního významu,
- podporováním nových stabilních a kvalifikovaných pracovních míst.

1.10 Strukturu a členění institutu by bylo třeba pojmut a uskutečnit tak, aby:

- byly zaměřené na obchodní svět a evropský trh práce vyvíjením úsilí o znalostní společnost,
- byly sladěny s hospodářským a sociálním rozměrem modelu Společenství,
- měly silné mezinárodní charakteristiky, a byly tak schopné přilákat výzkumné pracovníky a podniky z celého světa.

1.10.1 Mohl by se brát patřičný zřetel na model společného podniku.

1.11 Přinejmenším počáteční úspěch ETI bude velmi záviset na dostatečném financování ze strany Společenství a členských států, které by však nemělo být poskytováno z jiných přijatých programů pro výzkum a inovace.

1.11.1 Podle mínění Výboru budou mít v budoucím ETI stále větší význam jednak mechanismy podpory patentů a systémy zacházení s duševním vlastnictvím, a jednak schopnost získat finanční prostředky ze soukromého sektoru. Tyto by měly převažovat nad prostředky Společenství, aby se neodebíraly zdroje určené na jiné programy, zvláště zdroje určené pro výzkum a inovace.

1.11.2 Pokud jde o finanční zdroje, bylo by podle názoru Výboru třeba stanovit počáteční financování ze zdrojů Společenství, které by bylo možné opatřit v rámci doplňkových zdrojů získaných při hodnocení sedmého rámcového programu Společenství pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace v polovině období, zatímco značnou část by poměrným podílem měly poskytnout členské státy. Přitom by neměla být přehlížena možnost uplatnit pro inovační sítě a univerzitní výzkum aktivity EIB.

1.12 Neméně důležité jsou dle názoru EHSV schopnosti, které bude institut schopen rozvinout na trhu znalostí, inovací a výzkumu v zájmu zajištění neustále rostoucí interakce mezi samotným institutem a jeho větvemi, tedy znalostními a inovačními komunitami.

1.12.1 To bude možné i prostřednictvím velkých veřejných akcí organizovaných systémem ETI zaměřených na využívání jednotné značky excelence, který bude mít vzhledem k přitažlivosti a šíření zdrojů znalostí a inovací síťový charakter.

1.12.2 Inovace a úspěch jsou výsledkem citlivé rovnováhy mezi postupy zaměřenými na cíl a svobodou jednotlivce rozvíjet nové myšlenky a koncepty, které budou uskutečněny ve zkušební oblasti hospodářské soutěže. Základem činnosti v oblasti výzkumu, znalostí a inovací celé síťové struktury ETI musí být splnění kritérií zajištění kvality standardizovaných na evropské úrovni. Bez tržně řízené interakce mezi výzkumem, inovacemi a průmyslem by měl výzkum financovaný z veřejných prostředků pouze omezený dopad na hospodářství.

1.13 Systém výběru sítí podniků, výzkumných středisek, laboratoří a univerzit, které budou kandidáty na znalostní a inovační komunity, by měl být podle Výboru založen na zásadě „zdola nahoru“ a na jasných a transparentních kritériích, zejména na excelenci a profesním úspěchu, na schopnostech a zkušenostech s převodem technologií zejména směrem do malých a středních podniků.

1.13.1 Nový status znalostních a inovačních komunit by v každém případě neměl být chápán jako status získaný na dobu neurčitou, nýbrž nehledě na potřebu odpovídající doby budování by měl být podrobován pravidelným hodnocením z hlediska kvality a konkrétních dosažených výsledků.

1.14 Výbor se taktéž domnívá, že „systém“ ETI by měl případně usilovat o začlenění vybraných špičkových středisek, která již v EU existují, ale neměl by se stát byrokratickou nadstavbou pro podporu již existujících vynikajících institucí v Unii. Již z tohoto důvodu by se měl zaměřovat na větší využívání průmyslu a interdisciplinárního výzkumu jak v rámci svých statutárních orgánů, tak i v orgánech pro výběr.

1.14.1 V této souvislosti by bylo účelné zřídit „investiční společnost ETI“ (*IET investment management company*), která by znamenala inovaci oproti tradičním nedostatkům, kterými se často vyznačují vztahy mezi průmyslem, akademickým světem a výzkumem.

1.15 Konečně je podle názoru Výboru třeba větší jasnosti s ohledem na stanovení a udělování diplomů ETI ze strany sítí znalostních a inovačních komunit i ze strany samotného ETI. Přinejmenším po dostatečně dlouhé počáteční období by udělování titulů mělo zůstat výsadou, ale i odpovědností těch univerzit a/nebo vysokých škol technického zaměření (*institutes of technology*) v členských státech, které jsou vybrány za partnery v rámci jednotlivých znalostních a inovačních komunit; jejich tituly budou po splnění určitých minimálních podmínek obohaceny o značku ETI.

⁽⁴⁾ KOM(2006) 77 v konečném znění, 22. února 2006.

1.16 K přidělení značky ETI diplomům ze sítě znalostních a inovačních komunit by podle mínění Výboru mělo dojít pod podmínkou, že studie a uskutečněné průzkumy budou provedeny nejméně ve třech různých ústavech ze třech členských států, aby byl u samotného diplomu zaručen mezioborový evropský rozměr; prokáží dostatečný potenciální inovační účinek; a konečně budou zajištěny ústředím ETI.

1.17 Pokud se jedná o stanovy ETI, Výbor považuje za vhodné, aby správní radu/řídící výbor⁽⁹⁾ stanovenou v návrhu stanov, který předložila Komise, podporoval monitorovací výbor složený ze zástupců členských států a řízený zástupcem Komise, výkonný výbor složený po dvou zástupcích z oblasti obchodu, výzkumných středisek a univerzit a řízený předsedou správní rady, správním ředitelem a rektorem.

2. Úvod

2.1 Střednědobá zpráva Společně k růstu a zaměstnanosti – Nový začátek lisabonské strategie⁽⁶⁾, která byla předložena Evropské radě na jaře 2005, stanovila několik základních zásad pro tento nový začátek, jako je cílený charakter iniciativ, které mají být prováděny, hojná účast, sdílení cílů a existence přesně určených úrovní odpovědnosti.

2.2 Jako nedílná součást Lisabonské strategie bylo rovněž stanoveno šíření znalostí, které se má uskutečňovat díky systému vzdělávání vysoké kvality. Evropská unie se musí především snažit, aby evropské univerzity mohly konkurovat nejlepším univerzitám na světě. Aby k tomu došlo, musí být uskutečněn evropský prostor vysokoškolského vzdělávání, díky němuž bude snazší vytvářet a šířit znalosti na celém území Unie.

2.3 Komise oznámila, že v zájmu přispění k uskutečnění tohoto cíle zamýšlí navrhnout zřízení Evropského technologického institutu a zasadit se o to, aby byly evropské univerzity konkurenceschopné na mezinárodní úrovni, neboť „se ukazuje, že stávající koncepce financování, řízení a kvality nedokáží přiměřeně čelit výzvám globálního trhu, pokud jde o profesory, studenty i samotné znalosti“.

2.4 Výbor se již k této problematice⁽⁷⁾ několikrát vyjádřil a ve svém průzkumném stanovisku Směřování k evropské

znalostní společnosti – příspěvek organizované občanské společnosti k Lisabonské strategii⁽⁸⁾ mezi jiným konstatoval nezbytnost vytvořit Společný evropský prostor znalostí založený na spolupráci v oblastech vzdělávání, inovací a výzkumu. V uvedeném stanovisku EHSV vyzýval podniky, finanční instituce a soukromé nadace, aby si uvědomily svoji odpovědnost a zvýšily investice do znalostní ekonomiky, a podpořily tak mezi jiným dohody o partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) na evropské úrovni.

2.5 Massachusetts Institute of Technology (MIT), který byl zřízen roku 1861 v Bostonu ve Spojených státech amerických, dnes čítá zhruba 10 000 studentů a profesorský sbor s přibližně 10 000 osobami zapojenými do mezioborového systému na vysoké úrovni, který sahá od ekonomie po právo, od architektury po inženýrství, od správních věd po matematiku, fyziku a biologii. Náklady na provoz MIT činí více než 1 miliardu dolarů ročně, ale na takzvaném „šanghajském seznamu“, který je výčtem nejlepších univerzit na světě⁽⁹⁾, figuruje na pátém místě.

2.6 Co se týče Evropy, do roku 2010 by měly být dosaženy cíle stanovené „boloňským procesem“, což je iniciativa Evropské unie zahájená v roce 1999 za účelem harmonizace různých evropských systémů vysokoškolského vzdělávání s cílem vytvořit „evropský prostor vysokoškolského vzdělávání“ a podporovat evropský systém vysokoškolského vzdělávání na světové úrovni. Cíle jsou následující:

- přijetí systému srozumitelných a srovnatelných titulů,
- soulad systémů vzdělávání, aby sestávaly ze 3 hlavních cyklů (bakalář, magistr a doktor),
- ustálení kreditního systému podle modelu ECTS⁽¹⁰⁾, přičemž kredity by bylo možné získávat v různých disciplínách,
- podpora mobility (pro studenty, vyučující, výzkumné pracovníky a zaměstnance v technice a administrativě) a související odstranění překážek úplného a volného pohybu,

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 65, 17.3.2006, zpravodajové: OLSSON, BELABED a van IERSEL.

⁽⁹⁾ Viz „šanghajský seznam 2005“ nejlepších 50 univerzit. Mezi prvními 30 univerzitami jsou jen 4 univerzity z EU: 1. Harvard University USA, **2 Cambridge University UK**, 3 Stanford University USA, 4 University of California – Berkeley USA, 5 Massachusetts Inst tech (MIT) USA, 6 California Inst Tech USA, 7 Columbia University USA, 8 Princeton University USA, 9 University Chicago USA, **10 Oxford University UK**, 11 Yale University USA, 12 Cornell University USA, 13 University of California – San Diego USA, 14 University of California – Los Angeles USA, 15 University of Pennsylvania USA, 16 University of Wisconsin – Madison USA, 17 University of Washington – Seattle USA, 18 University of California – San Francisco USA, 19 Johns Hopkins University USA, 20 Tokyo University Asia/Pac, 21 University of Michigan – Ann Arbor USA, 22 Kyoto University Asia/Pac, **23 Imperial College London UK**, 24 University of Toronto Canada, 25 University of Illinois – Urbana Champaign USA, **26 University College London UK**, 27 Swiss Fed Inst Tech – Zurich Switzerland, 28 Washington University – St. Louis USA, 29 New York University USA, 30 Rockefeller University USA.

⁽¹⁰⁾ ECTS, European Credit Transfer and Accumulation System.

⁽⁹⁾ Viz poznámka pod čarou č. 28.

⁽⁶⁾ KOM(2005) 24 v konečném znění, 2. února 2005.

⁽⁷⁾ (Úř. věst. C 120, 20.5.2005), zpravodajové: EHNMARK, VEVEŘ, SIMPSON; (Úř. věst. C 120, 20.5.2005), zpravodaj. KORYFIDIS; (Úř. věst. C 221, 8.9.2005), zpravodaj. GREIF; (Úř. věst. C 221, 8.9.2005), zpravodaj. KORYFIDIS.

- podpora spolupráce na evropské úrovni v oblasti hodnocení kvality,
- podpora neodmyslitelného evropského rozměru v rámci vysokoškolského vzdělávání, který má vliv na osnovy, na spolupráci mezi univerzitními zařízeními, na mobilitu, na integrované plány, na vzdělávání a výzkum.

2.7 Evropský parlament přijal dne 26. září 2006 usnesení o vytvoření evropského rámce kvalifikací (ERK) ⁽¹¹⁾, jež zohledňuje boloňský a kodaňský proces z roku 2002, je založen na podpoře větší evropské spolupráce v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a má přinést řadu konkrétních výsledků ⁽¹²⁾.

2.8 V roce 2005 Komise zveřejnila druhou zprávu o pokroku při uskutečňování cílů z Lisabonu v oblasti vzdělávání a odborné přípravy ⁽¹³⁾, ve které se mimo jiné zdůrazňují obtíže se zvyšováním počtu absolventů v Evropě, nezbytnost aktualizovat a integrovat znalosti, schopnosti a kvalifikaci po celou dobu života prostřednictvím moderních systémů celoživotního vzdělávání a také potřeba zvýšit veřejné investice do vysokoškolského vzdělávání a odborné přípravy tím, že budou propojeny se soukromými investicemi, jakož i potřeba vzdělávat kvalifikované a schopné akademické pracovníky a zaměstnance pracující na univerzitách v souladu s tím, jak to vyžaduje obnova generací (přibližně 1 000 000 osob v období 2005 – 2015).

2.9 OECD v roce 2006 vypracovala studii o poptávce ⁽¹⁴⁾ nazvanou Programme for International Student Assessment (PISA) ⁽¹⁵⁾, která poskytuje obecný přehled o vlastnostech, vlohách a schopnostech studentů uplatňovat získané znalosti.

⁽¹¹⁾ Usnesení Evropského parlamentu o vytvoření evropského rámce kvalifikací, 26. září 2006 (2006/2002/INI).

⁽¹²⁾ Cíle kodaňského procesu:

- jednotný rámec pro transparentnost schopností a kvalifikací (evropský životopis, certifikáty, diplomy, značka Europass-vzdělávání, atd.),
- systém přenosu kreditů za odborné vzdělávání a přípravu podle vzoru systému vysokoškolského vzdělávání,
- společné zásady kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, které se budou řídit společnými kritérii pro zaručení kvality, které by mohly sloužit jako základ pro tvorbu hlavních směrů a kontrolních seznamů pro vzdělávání a odbornou přípravu na evropské úrovni,
- společné zásady pro kvalifikaci systémů neformálního a informálního celoživotního učení, zejména k zajištění většího souladu různých národních přístupů na různých úrovních,
- evropský rozměr informační orientace a poradenských služeb, který občanům umožní lepší přístup k celoživotnímu vzdělávání.

⁽¹³⁾ SEK(2005) 419 z 22. března 2005 – pracovní dokument útvarů Komise: Progress towards the Lisbon objectives in education and training, zpráva za rok 2005.

⁽¹⁴⁾ OECD uveřejnila dne 2. října 2006 programový rámec na období 2009 – 2015, který stanoví zařazení tří nových oblastí výzkumu:

- 1) měření pokroků při učení v čase a srovnání s pokroky dosaženými v jiných zemích,
- 2) vztah mezi aspekty výuky a studijními výsledky,
- 3) posouzení schopností v oblasti IKT a využívání technologií jako prostředku k pojmání širšího spektra úkolů posouzení.

⁽¹⁵⁾ OECD, *Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: a framework for PISA 2006*, 11.9.2006.

2.10 Slabiny evropského systému vysokoškolského vzdělávání mají zřejmě hlavně tyto čtyři následující příčiny ⁽¹⁶⁾:

- **přílišná jednotvárnost**: ke splnění nových požadavků chybí dostatečná flexibilita a rozmanitost,
- **„izolovanost“**: univerzity jsou příliš často ve „věži ze slonoviny“ bez adekvátního spojení se světem obchodu a se společnostmi,

- **nadměrná regulace**: univerzity se příliš často kvůli přísným vnitrostátním právním předpisům nemohou modernizovat,

- **nedostatečné finanční prostředky**: výdaje Evropy na výzkum a na vzdělávání a odbornou přípravu jsou nižší, než výdaje jejích přímých konkurentů. K vyrovnání tohoto rozdílu by EU musela vynakládat 150 mld. eur ročně, což je částka převyšující celý rozpočet Společenství ⁽¹⁷⁾.

2.11 Hlavní problémy obecného charakteru, které by zřízením Evropského technologického institutu měly být vyřešeny, jsou následující:

- nízká úroveň investic do vysokého školství a do výzkumu a vývoje a jejich chybějící soustředění na mezinárodně konkurenceschopné póly excelence,

- ve srovnání s velkým konkurenty EU nedostatek nástrojů a úrovní přenosu výsledků znalostí a výzkumu a vývoje do konkurenceschopné hospodářské činnosti a do pracovních míst,

- málo inovační charakter modelů řízení a organizace evropských výzkumných ústavů a institucí vysokého školství, které jsou často málo flexibilní a nadměrně regulované,

- chybějící integrovaný přístup k „trojúhelníku znalostí“,

- neschopnost přilákat a udržet nejlepší vyučující a absolventy.

2.12 Evropský parlament sice ve svém usnesení o rozpočtu na rok 2007 podpořil myšlenku posilování kapacit trojúhelníku znalostí (vzdělávání, výzkum a inovace) a upevňování vazeb mezi nimi, na druhé straně se však ukázal skeptický vůči vytvoření nového Evropského technologického institutu, neboť podle jeho názoru „může oslabit stávající struktury nebo se s nimi překrývat a může tedy představovat nepřilíš efektivní využití finančních prostředků“ ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Viz „Can Europe close the education gap?“ – Friends of Europe 27.9.2005.

⁽¹⁷⁾ Rozpočet EU na rok 2006 činí 121,2 mld. eur, z toho 7,9 mld. eur je určeno na hospodářskou soutěž a z nich 0,7 na vzdělávání a odbornou přípravu.

⁽¹⁸⁾ Usnesení EP ze dne 28. dubna 2006 o rozpočtu na rok 2007: Roční strategické priority Komise (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 Evropská rada zase na svém summitu ve dnech 15. a 16. června 2006 naopak zdůraznila, že „Evropský technologický institut (ETI) spolupracující se stávajícími vnitrostátními institucemi bude spolu s dalšími opatřeními, která posilují propojení a spolupráci předních výzkumných a inovačních komunit v Evropě, významným krokem směrem k odstranění nedostatků v rámci vysokého školství, výzkumu a inovací“. V odpověď na tuto výzvu Komise v listopadu 2006 předložila návrh, který je předmětem tohoto stanoviska ⁽¹⁹⁾ a který navazuje na předcházející dvě sdělení k této problematice ⁽²⁰⁾.

2.13.1 Evropská rada v prosinci 2006 pak toto kladné zaměření potvrdila.

3. Návrh Komise

3.1 Myšlenka, která byla základem návrhu nařízení Komise na vytvoření ETI, je, že by ETI mohl přispívat k průmyslové konkurenceschopnosti podporou inovační kapacity členských států a Společenství. Cílem návrhu je:

- zlepšit konkurenční potenciál členských států tím, že do integrovaných činností v oblasti inovací, výzkumu a vzdělávání v souladu s mezinárodními normami zapojí partnerské organizace,
- podpořit inovace prostřednictvím transdisciplinárního a interdisciplinárního strategického výzkumu a vývoje i vzdělávání v oblastech klíčového hospodářského a společenského zájmu,
- vytvořit „kritické množství“ lidských a materiálních zdrojů v těchto oblastech znalostí, a to přilákáním a udržením investic soukromého sektoru do inovací, vzdělávání a výzkumu a vývoje, jakož i studentů magisterského/inženýrského studia, doktorandů a výzkumných pracovníků,
- stát se symbolem integrovaného evropského prostoru inovací, výzkumu a vzdělávání,
- stát se referenčním bodem pro řízení inovací a modelem pro modernizaci vysokého školství a výzkumných institucí v EU,
- vybudovat si celosvětovou pověst a zajistit přitažlivé prostředí pro nejlepší talenty po celém světě a být přitom otevřený partnerským organizacím, studentům a výzkumným pracovníkům ze zemí mimo Unii.

3.2 Komise navrhuje vybavit ETI integrovanou strukturou o dvou úrovních, která spojí přístup shora dolů s přístupem zdola nahoru podle následujícího schématu:

- vlastní ETI řízený správní radou. Právníckou osobu ETI bude tvořit správní rada, které bude nápomocen velmi omezený počet vědeckých a administrativních pracovníků – přibližně 60 osob. Správní rada bude složena ze skupiny 15 osobností zastupujících obchod a vědeckou obec, ke kterým se přidají další 4 členové zastupující zaměstnance a studenty

ETI a znalostní a inovační komunity (viz níže). Dále je podle stanov ETI, které jsou přiloženy k návrhu nařízení, stanoven monitorovací výkonný výbor, ředitel pro běžné řízení a pro právní zastoupení a kontrolní výbor,

- znalostní a inovační komunity založené na principu síťového propojení. Znalostní a inovační komunity jsou konsorcia partnerských organizací zastupující univerzity, výzkumné ústavy a podniky, které se na základě výzev ETI k předkládání návrhů sdružují do integrovaných partnerství. Znalostní a inovační komunity mají značnou autonomii pro stanovení své vnitřní organizace, která jim umožňuje dosáhnout cíle stanovené na základě smlouvy s ETI.

3.3 Souhrnný rozpočet na období 2007 – 2013 se odhaduje na přibližně 2 367,1 mil. eur, které pocházejí z:

- a) externích a interních zdrojů, do nichž patří příspěvky členských států a regionálních nebo místních orgánů, soukromé zdroje (společnosti, rizikový kapitál, banky včetně EIB); zdroje plynoucí z vlastní činnosti ETI (např. z práv duševního vlastnictví); zdroje z případných darů a dotací získaných ETI;
- b) zdrojů Společenství: rozpočet ES, počínaje nepřidělenými rezervami (308,7 mil. eur), strukturálními fondy, 7. rámcovým programem pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace, komunitárními programy celoživotního vzdělávání a rámcovým programem pro konkurenceschopnost a inovaci (CIP).

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor vždy kladně hodnotil jakoukoli iniciativu směřující k posílení inovační schopnosti Společenství a členských států a podporuje integrovaný přístup k trojúhelníku znalostí, zejména mezi akademickou obcí a podniky. Je rozhodně pro zaručení lepší koordinace výzkumu, pro posílení inovací a vzdělávání v EU, pro dosažení účinnějšího partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje a pro zajištění lepšího přístupu malých a středních podniků k novým znalostem ⁽²¹⁾.

4.2 Výbor však nemůže upustit od následujících tří klíčových zásad, které jsou základem pro znovuoživení Lisabonské strategie:

- potřeba silné podpory cílenějším evropským iniciativám,
- široké přijetí cílů,
- jasné určení úrovní odpovědnosti.

4.3 Podle Výboru by proto bylo třeba pozorně zhodnotit, jak se předmětná iniciativa zapojuje mezi další probíhající iniciativy, které přebírají podněty z různých jiných oblastí politik jako je výzkum, podnikání, regionální rozvoj, informační společnost, vzdělávání a kultura.

⁽¹⁹⁾ KOM(2006) 604 v konečném znění ze dne 13.11.2006.

⁽²⁰⁾ KOM(2006) 77 v konečném znění ze dne 22. února 2006 a KOM(2006) 276 ze dne 8. června 2006.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 120, 20.5.2005, zpravodajové: VEVER, EHNMARK a SIMPSON.

4.3.1 Aby se budoucí institut stal referenčním modelem a symbolem evropské excelence, nesmí se podle názoru Výboru spokojit s tím, že bude pouhým integrátorem zdrojů, ale musí být naopak uspořádán co do koncepce, struktury a členění, aby odpovídal znění Smlouvy, která je jeho hlavním právním základem.

4.3.2 Výbor zdůrazňuje, že základním předpokladem úspěchu budoucího ETI bude muset být schopnost využít marketing jednotné značky excelence, který bude mít decentralizovaný síťový charakter vzhledem k přitažlivosti a šíření zdrojů znalostí a inovací.

4.4 Výbor souhlasí s nezbytností vybavit ETI co nejjednodušší, nejflexibilnější a nejdynamičtější integrovanou strukturou, která mu umožní přijímat a plnit nové požadavky a domnívá se, že by měla být prozkoumána možnost vytvoření společného podniku ⁽²²⁾, avšak zdůrazňuje, že tato struktura musí být zaměřena na podniky a zaměstnanost, a vyzdvihuje, že se ETI musí soustředit na svůj prvotní formulovaný cíl, což je přeměnit výsledky výzkumu a vývoje v tržní příležitosti.

4.4.1 Kritéria řídicích orgánů pro výběr by proto měla zohledňovat nejen vynikající vědecké výsledky a v takové míře, nýbrž také schopnost přilákat kapitál pro inovace, zakládat nové podniky, vyvíjet a využívat patenty a přilákat veřejné/soukromé financování, aniž by byly opomenuty MSP.

4.5 Podle Výboru se toto zaměření musí odrážet v kritériích pro výběr znalostních a inovačních komunit, jejichž konsorcia musejí v rámci priorit víceletého plánování Společenství v oblasti výzkumu a inovací zůstat otevřená, aby se usnadnila účast podniků a menších subjektů a zajistilo se co nejvíce flexibility a co nejméně administrativních nákladů.

4.5.1 Je třeba lépe vymezit kritéria způsobilosti znalostních a inovačních komunit:

- zajistit jejich evropský rozměr s novými subjekty nejméně ze tří členských států,
- úroveň odbornosti musí odrážet úroveň excelence stanovenou pro samotný ETI,
- musí být zajištěna úroveň mezioborovosti; složení musí odrážet správnou rovnováhu mezi třemi relevantními znaky trojúhelníku výzkumu, znalostí a inovací,
- musí být dodržena rovnováha mezi veřejnou a soukromou složkou; musí být prokázány schopnosti účinku excelence v oblasti výzkumu, znalostí, patentů a převodu technologií ze strany jednotlivých složek v období předcházejících pěti let,
- musí být předložen jednotný plán společných činností v rámci programu navrženého na časové období nejméně pěti let.

⁽²²⁾ Bývalý článek 171 Smlouvy.

4.6 Má-li být v souvislosti s Lisabonskou strategií podpořen evropský prostor znalostí, bude třeba vytvořit adekvátní pobídky, aby byla podpořena mobilita mezi různými duševními činnostmi a mezi veřejným a soukromým sektorem, jakož i výměna mezi různými manažerskými profesemi a mezi vedoucími pracovníky, výzkumnými pracovníky a inženýry, a konečně aby byl usnadněn přechod z veřejného sektoru do soukromého a naopak ⁽²³⁾: mobilita na evropské úrovni musí být relevantním znakem způsobů učení, výzkumu a technologických aplikací.

4.7 Pokud jde o finanční zdroje na podporu činnosti ETI, EHSV zdůrazňuje, že navržené počáteční financování se zdá být velmi omezené, avšak z dlouhodobého hlediska jsou zdroje financování zřejmě zaměřeny na tradiční programy ⁽²⁴⁾ a zřejmě sahají po již tak omezených prostředcích rozpočtu pro období 2007-2013 na výzkum, inovace a vzdělávání, a soutěží tak s jinými nástroji integrovaného přístupu, které jsou prokazatelně účinné, jako např. integrované projekty (IP), síť excelence (NoE) a dalšími nedávno vytvořenými nástroji jako společné technologické iniciativy (ITI) nebo evropské technologické platformy (ETP).

4.7.1 Finanční rámec stanovený pro sedmý rámcový program pro vědecký a technický rozvoj pro období 2007 – 2013, který odpovídá zhruba 5,8 % celkového rozpočtu Unie, je již nyní pro podporu politiky podnětů pro výzkum nedostačující, a nelze z něj proto čerpat prostředky, kromě případů obvyklých mechanismů účasti na výběrových řízeních, ke kterým by měly mít ETI a znalostní a inovační komunity stejný přístup jako ostatní navrhovatelé.

4.7.2 Přinejmenším počáteční úspěch ETI bude velmi záviset na dostatečném financování ze strany Společenství, které by však nemělo být poskytováno z jiných přijatých programů pro výzkum a inovace. Částky, které Komise odhaduje pro období 2007-2013 pro celý systém ETI, se zdají být podhodnocené, zatímco prostředky Společenství získané ze zbytku rozpočtu jsou velmi skrovné. Podle Výboru by se mohlo posoudit, zda se použijí formule podobné těm o společném podniku v bývalém článku 171 Smlouvy, s přímou účastí zainteresovaných členských států (viz například formule použití pro společný podnik Galileo) ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ (Úř. věst. C 110, 30.4.2004), zpravodaj: Wolf.

⁽²⁴⁾ Je třeba připomenout, že nové legislativní návrhy zahrnuté do vyjednávání interinstitucionální dohody ze dne 17. května 2006 o rozpočtové kázi a řádném finančním řízení neuvádějí pro ETI žádné konkrétní ustanovení.

⁽²⁵⁾ Orgány společného podniku jsou:

- správní rada, tvořená zakládajícími členy; rozhodnutí se přijímají prostou většinou, s výjimkou některých rozhodnutí velkého významu, pro která je stanovena většina 75 %. Správní rada činí veškerá strategická rozhodnutí týkající se programů, financí a rozpočtu. Mimoto jmenuje ředitele společného podniku,
- výkonný výbor, který je nápomocen správní radě a řediteli,
- správní ředitel představuje exekutivu; je pověřen běžnou administrativou společného podniku a je jeho zákonným zástupcem: řídí zaměstnance, aktualizuje plán rozvoje programu, připravuje a předkládá správní radě účty a roční rozpočet a vypracovává roční zprávu o pokroku programu a o finanční situaci.

4.7.3 Podle názoru Výboru by bylo možné opatřit nezbytné počáteční finanční zdroje v rámci **doplňkových** zdrojů získaných při hodnocení sedmého rámcového programu Společenství pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace v polovině období, a tyto zdroje by měly být přidány k **přímým poměrným příspěvkům** členských států.

4.7.4 Další zdroj financování by bylo možné určit v rámci aktivity EIB *Innovation 2010 Initiative* (i2i) a činnosti EIB ve prospěch univerzitního výzkumu ⁽²⁶⁾ a univerzitních sítí.

4.8 Politika Společenství v oblasti výzkumu a vývoje na druhé straně potřebuje systematictější kontrolu všech aspektů, které omezují mobilitu výzkumných pracovníků, neboť mobilitu v současnosti ztěžuje nejednotnost předpisů o uznávání akademických titulů a předpisů v oblasti daní, pojištění a sociálního zabezpečení ⁽²⁷⁾.

4.9 Pokud by Evropský technologický institut chtěl být subjektem světové úrovně a sloužit jako příklad schopný inspirovat další evropské aktéry a sítě v trojúhelníku znalostí k lepším výsledkům, bude muset být podle mínění Výboru schopný přilákat značný objem finančních prostředků ze soukromého sektoru, které se postupně budou stát jeho hlavním zdrojem financování.

4.10 Důležitým faktorem v tomto směru by mohlo být řešení otázek ochrany duševního vlastnictví, které by měly být v návrhu dodatečně objasněny, jakož i otázek stanovení a udělování diplomů ETI.

4.11 Podle Výboru je třeba lépe objasnit stanovení a udělování titulů ETI ze strany sítí znalostních a inovačních komunit i ze strany samotného ETI.

4.11.1 Po dostatečně dlouhé počáteční období by udělování titulů mělo zůstat výsadou, ale i odpovědností těch univerzit a/ nebo vysokých škol technického zaměření v členských státech, které jsou vybrány za partnery v rámci jednotlivých znalostních a inovačních komunit. I během tohoto počátečního období by však udělování titulů mělo splňovat určité minimální podmínky.

4.11.2 Tyto podmínky by mohly zahrnovat následující:

— studie a průzkumy budou provedeny nejméně ve třech různých ústavech ze třech členských států, aby byl u samotného diplomu zaručen evropský rozměr,

— prokáží dostatečný potenciální inovační účinek a budou zajištěny ústředím ETI.

4.12 Pokud se jedná o stanovy ETI, Výbor považuje za vhodné, aby **správní radu**, která by měla stejné složení jako řídicí výbor stanovený v návrhu stanov předloženém Komisi, složený z 5 zástupců z oblasti podniků, 5 zástupců ze státních a soukromých výzkumných středisek a 5 zástupců ze státních a soukromých univerzit, ke kterým se přidají další 4 členové zastupující zaměstnance a studenty ETI a znalostní a inovační komunity ⁽²⁸⁾, a řízený zástupcem Komise, podporoval:

— **monitorovací výbor** složený ze **zástupců členských států** a řízený zástupcem Komise,

— **výkonný výbor** složený ze dvou zástupců z oblasti podniků, výzkumných středisek a univerzit a řízený předsedou správní rady,

— **správní ředitel a rektor** jmenovaní (a odvolávaní) správní radou po předchozím souhlasu monitorovacího výboru.

4.12.1 Pokud by byl schválen model společného podniku ETI, administrativní a vědeckí pracovníci společného podniku by mohli obdržet smlouvu na dobu neurčitou, která by se řídila pracovním řádem ostatních zaměstnanců Evropských společenství ⁽²⁹⁾.

V Bruselu dne 14. března 2007.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ Viz program Starebei, Eiburs a Bei University Networks.

⁽²⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 22.

⁽²⁸⁾ Toto složení musí rovněž zajišťovat odpovídající účast sociálních partnerů.

⁽²⁹⁾ Viz čl. 11 stanov společného podniku Galileo – nařízení Rady (ES) č. 876/2002 ze dne 21. května 2002 o zřízení společného podniku Galileo, Úř. věst. L 138, 28.5.2002.